

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Nivelvaiheen koulutuspolut – reitit sujuviin siirtymiin

”Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus ja
sen uudistaminen”

24.9.2025

Kurt Torsell - Opetushallitus

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kehittäminen ja oppivelvollisuuslain tarkentaminen

4.9.2025

Sisältö

- Säästöstausta
- Lähtökohdat käynnissä olevalle valmistelulle
- Työryhmän asettaminen selvityksen ja toimeenpanossa havaittujen tarpeiden perusteella
- Valmistelusta
- Keskustelussa olevia teemoja

Säädöstausta

Laajennettu oppivelvollisuus ja tutkintokoulutukseen valmentava koulutus 1.8.2021 alkaen

- Laajennettu oppivelvollisuus **astui voimaan 1.8.2021** alkaen ikäluokka kerrallaan. Uudessa oppivelvollisuuslaissa korotettiin oppivelvollisuuskään 18 ikävuoteen ja tehtiin toisen asteen koulutuksesta maksutonta 20 ikävuoteen saakka.
- Osana laajennettua oppivelvollisuutta uudistettiin myös **perusopetuksen ja toisen asteen väliin sijoittuvan nivelvaiheen koulutusta**.
 - Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettu laki tuli voimaan 1.8.2021, ja koulutusta on järjestetty 1.8.2022 lukien.
 - Tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen **yhdistettiin** perusopetuksen lisäopetus (**ns. kymppiluokka**), lukiokoulutukseen valmistava koulutus (**LUVA**) ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (**VALMA**).
 - Uuden koulutuskokonaisuuden tarkoitus on antaa aiempaa parempia valmiuksia tutkintotavoitteiseen koulutukseen hakeutumiseen ja tutkinnon suorittamiseen.

Oppivelvollisuuslain säännösten tarkistaminen, voimaan 1.8.2022 alkaen

- Oppivelvollisuuslain **säännöksiä tarkennettiin 1.8.2022** alkaen toimeenpanossa havaittujen tarpeiden pohjalta. Keskeisimmät muutokset liittyivät
 - 17-vuotiaiden oppivelvollisten ja opiskelutarkoituksessa Suomeen tulevien alaikäisten asemaan,
 - majoitus- ja matkakorvauksiin,
 - kansanopistojen oppivelvollisuuskoulutuksen oppimateriaalilisään,
 - siirtymävaiheen tiedonsaannin parantamiseen,
 - opiskelupaikan osoittamiseen sekä
 - opetuksen ja ohjauksen määrän tallentamiseen eHOKS:iin.
- Lisäksi tehtiin muutamia muita säännöksiä selkeyttäviä muutoksia.

Lähtökohdat käynnissä olevalle valmistelulle

Hallitusohjelman kirjaukset, 20.6.2023

- Pääministeri Orpon hallitusohjelman 20.6.2023 mukaan hallitus laatii **selvityksen TUVA-koulutuksen toimivuudesta**.
- Arvioidaan, **miten koulutus auttaa** lukioon ja ammatilliseen hakeutuvia sekä **tukee perustaitojen vahvistumista**.
- TUVA-koulutuksen vaatimuksia kevennetään niin, että koulutusta voidaan järjestää osatoteutuksena.
- Hallitus **mahdollistaa** oppivelvollisuuden suorittamisen myös **työpajatoiminnassa**.

Selvitys tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen toimivuudesta, julkaistu 19.6.2024 1/2

- Hallitusohjelman mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriö selvitti tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) toimivuutta keväällä 2024. [Linkki tiedotteeseen 19.6.2024 \(okm.fi\), sis. linkin selvitykseen](#)
- Owal Groupin koulutuksen järjestäjille, opetus- ja ohjaushenkilöstölle ja opiskelijoille suunnatun kyselytutkimuksen ja haastattelujen perusteella laatima selvitys kertoo tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen olevan **toimiva kokonaisuus eri näkökulmista tarkasteltuna**.
- Se antaa opiskelijoille valmiuksia hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen tutkintokoulutukseen, ohjaa jatko-opinto- ja työelämäsuunnitelman laadinnassa sekä vahvistaa edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto.
- Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa **opiskelijajoukko on moninainen** ja heidän erilaisiin tarpeisiinsa vastataan yksilöllisin ratkaisuin.

Selvitys tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen toimivuudesta, julkaistu 19.6.2024

2/2

Selvityksessä esitetään kehittämistoimenpiteinä

- **rahoitusjärjestelmän tarkentamista** huomioimaan vaihtelevat opiskelijamäärät ja sujuvat maksujärjestelyt,
- vaatimusten selkiyttämistä **kielitaidon** osalta ennen TUVA-koulutuksen aloittamista,
- sujuvien ja yhdenvertaisten käytäntöjen kehittämistä **arvosanojen korottamiseksi**,
- ennakoivampien ja yhdenmukaisempien toimintamallien luomista **opiskeluhuollolle**,
- alueellisen tasa-arvon varmistamista **vaativan erityisen tuen osalta** ja
- **resurssien riittävyyden** tarkistamista suhteessa opiskelijamääriin.

Valmistelun käynnistäminen selvityksen ja toimeenpanossa havaittujen tarpeiden perusteella

Päätös valmistelun käynnistämisestä ja työryhmän asettaminen, 17.12.2024

- Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) toimivuutta koskevan selvityksen ja oppivelvollisuuslain toimeenpanon yhteydessä havaittujen lainsäädännön lisätarkennustarpeiden perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö **päätty käynnistää valmistelun tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kehittämiseksi ja oppivelvollisuuslain muuttamiseksi.**
- Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 17.12.2024 työryhmän valmistelevaan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) kehittämistoimet ja oppivelvollisuuslakiin tarvittavat muutokset. Työryhmän toimikausi on 1.1.2025-31.1.2026.

Työryhmän tehtävät 1/2

Työryhmän tehtävänä on valmistella tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) kehittämistoimet ja oppivelvollisuuslakiin tarvittavat muutokset. Ryhmän tehtävänä on valmistella ehdotukset:

- koulutuksen valintaperusteiden täsmentämiseksi, huomioiden kielitaitoa koskevat vaatimukset ja oppivelvollisten asema;
- koulutuksen muodostumisen pakollisuudesta ja valinnaisuudesta;
- toiseksi vuodeksi TUVA-koulutukseen osoitettavien oppivelvollisten aseman selkeyttämiseksi;
- oppivelvollisuuslakiin tarvittavista muutoksista oppivelvollisten sivistyksellisten oikeuksien varmistamiseksi; sekä
- muista toimista, joilla voidaan edelleen vahvistaa opiskelijoiden valmiuksia lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen hakeutumiseen sekä tukea opiskelijoiden perustaitojen vahvistumista.

Työryhmän tehtävät 2/2

- Lisäksi työryhmän tehtävänä on tunnistaa TUVA-koulutuksen tavoitteiden toteutumisen varmistamiseksi tarvittavia muutostarpeita nykyisessä järjestäjäverkossa ja rahoitusjärjestelmässä.
- Työryhmän tehtävänä on myös tunnistaa nivelvaiheen ja laajennetun oppivelvollisuuden hyviä käytäntöjä, joita voitaisiin ottaa laajemmin käyttöön.
- Työryhmä ottaa huomioon ruotsinkielisen koulutuksen erityispiirteet ja kehittämistarpeet.

Yhteistyö sidosryhmien kanssa

- Työryhmässä jäsenenä OKM:n ja OPH:n virkahenkilöitä.
- Työssä varmistetaan riittävä yhteistyö Suomen Kuntaliiton kanssa.
- Työryhmän työtä tukevat opetus- ja kulttuuriministeriön 10.10.2023 asettamat lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen seurantaryhmät, joiden toimikautta ministeriö on 17.12.2024 jatkanut 30.6.2026 asti.

Kuntouttavaa opetusta koskeva aloite, 4/2024

- Lisäksi Suomen Kuntaliiton Ammatillisen koulutuksen Areena -verkosto ja Kuntaliitto ovat 23.4.2024 tehneet kuntouttavaa opetusta koskevan aloitteen.
 - Aloitteessa ehdotetaan pohdittavaksi kuntouttavan opetuksen mallia, jossa yhdistettäisiin hyvinvointialueiden palveluita, työpajatoiminnan sisältöjä sekä ammatillista koulutusta.
 - Kuntouttava opetus olisi matalan kynnyksen lisä kuntouttavan työtoiminnan ja erityisoppilaitosten tarjoamien palveluiden rinnalle.
 - [Linkki aloitteeseen 22.4.2024 \(kuntaliitto.fi\)](https://www.kuntaliitto.fi/ajankoisaika/2024/04/22/kuntouttavaa-opetusta-koskeva-aloite)
- Työryhmä pohtii myös aloitetta osana työtään.

Valmistelusta

Valmistelun tilannekatsaus 1/2

- **Toimintaympäristö muuttunut** verrattuna aikaan kun laajennettu oppivelvollisuus ja laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta tulivat voimaan. Nykytilanteessa pitää pystyä vastaamaan eri tarpeisiin tai kokoluokaltaan erilaisiin tarpeisiin.
- **Työryhmän lopputuotoksena syntyy raportti**, joka kokoaa käsitellyt teemat ja niiden tilannekatsaukset. Raportissa tuodaan esiin nykytilan pohjalta säädösten viitoittama suunta koulutuksen järjestämiseksi ja oppivelvollisuuden toteuttamiseksi sekä tarpeet informaatio-ohjaukselle. Lisäksi työryhmä antaa tarvittaessa suosituksia koulutuksen ja oppivelvollisuuden edelleen kehittämiseksi. Raporttiin kootaan myös teemoihin liittyviä hyviä käytäntöjä.
- **Työryhmä on myös valmistellut luonnosta hallituksen esitykseksi**, jolla tarvittavilta osin voitaisiin muuttaa oppivelvollisuuslakia. Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen keskustelluista kehittämistoimista osa olisi sellaisia, joiden toteutumista lain täsmentäminen voisi tukea. Joiltain osin täsmennystarpeita voi olla myös muussa nivelvaiheen toimivuuteen vaikuttavassa lainsäädännössä.

Valmistelun tilannekatsaus 2/2

- Lisäksi valmistelussa on valtioneuvoston asetus tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämisluvan hakemiseen liittyvistä menettelyistä, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä sekä järjestämisluvan myöntämisen tarkemmista edellytyksistä. Asetuksen antamiselle on valtuutus voimassa olevassa laissa.
- Keskustelussa on myös työpajoihin liittyen mahdollinen tarve kirkastaa yhteistyöhön ja palveluihin liittyviä käytäntöjä koulutuksen järjestäjien ja työpajojen kesken.
- Valmistelun etenemistä voi seurata
 - [Työryhmän hankesivu \(okm.fi\)](#)
 - [Säädösvalmistelun hankesivu \(okm.fi\)](#)

Aikataulu, syksy 2025

Voimaan 1.8.2026 alkaen
Mahdolliset lakimuutokset
(laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta, oppivelvollisuuslaki)

4.9.2025 klo 10.30-12.00
Infowebinaari
tutkintokoulutukseen
valmentavan koulutuksen
järjestäjille

10-11/2025
Mahdollinen HE-luonnos
lausuntokierroksella,
lausuntopalvelu.fi

Kevät 2026
Mahdollinen HE
eduskunnalle

2/2026
Työryhmän raportin
julkaisu

31.1.2026
Työryhmän
toimikausi päättyy

Voimaan 1.8.2027 alkaen
Mahdolliset muutokset tutkintokoulutukseen valmentavan
koulutuksen perusteisiin (Opetushallitus)

22.8.2025
Ammatillisen koulutuksen ja
lukiokoulutuksen
seurantaryhmien kokoukset

elokuu

syyskuu

lokakuu

marraskuu

joulukuu

tammikuu

Keskustelussa olevia teemoja

Keskustelussa tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen lisäksi myös muut nivelvaiheen koulutukset

- Kansanopistojen oppivelvollisille suunnattu koulutus
- Vaativana erityisenä tukena järjestettävä tutkintokoulutukseen valmentava koulutus
- Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus
- Aikuisten perusopetus suomen/ruotsin taidon hankkimiseksi
- Aikuisten perusopetus ilman perusopetuksen päättötodistusta oleville
- Kansanopistojen maahanmuuttajille suunnattu kielikoulutus ja lukutaitokoulutus
- Työryhmässä on havaittu tarve eri koulutusten roolin ja tehtävien mieliin palauttamiselle, jotta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rooli ja tehtävä voivat vahvistua.

Keskustelussa tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen liittyen

- Koulutuksen valintaperusteet ja opiskelijan osoittaminen koulutukseen
 - Oppivelvollisten asema, opiskelijoiden **kielitaito ja riittävät edellytyksen suorittaa koulutus**
- Koulutuksen muodostuminen **pakollisuudesta ja valinnaisuudesta**
- Koulutuksen **osien tarjonta ja opiskelijoiden mahdollisuudet yksilöllisiin valintoihin**
- Koulutuksen kesto/laajuus, koulutuksen uudelleen suorittaminen
- Koulutukseen hakeutuminen
- Järjestyssäännöt ja sovellettava lainsäädäntö
- Mobiililaitteiden haltuunotto ja mitä pitäisi ajatella tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen osalta
- Koulutuksen järjestämisluvan hakeminen/hakukelpoisuus

Oppivelvollisuuteen liittyen keskustelussa

- **Oppivelvollisuuden keskeyttämisestä.** Käytännön soveltamisessa on osoittautunut haasteelliseksi oppivelvollisen oikeus keskeyttää oppivelvollisuuden suorittaminen määräajaksi vähintään kuukauden kestävän tilapäisen ulkomailla oleskelun ajaksi, jos oppivelvollinen osallistuu oppivelvollisuuden suorittamista vastaavaan koulutukseen ulkomailla tai hänen muutoin voidaan katsoa suorittavan oppivelvollisuutta ulkomailla oleskelun aikana. Lainkohta saattaa jättää soveltajalle tulkinnanvaraa.
- **Oikeudesta maksuttomaan koulutukseen.** Oppivelvollisuuslakia valmisteltaessa on ollut tarkoituksena, että myös lukion oppimäärään kuuluvien aineopintojen ja ylioppilastutkinnon suorittaminen samanaikaisesti ammatillisen perustutkinnon kanssa (ns. kaksoistutkinnon suorittaminen) kuuluu maksuttomuuden piiriin, eli koko lukion oppimäärän suorittamista ei edellytetä. Saadun palautteen perusteella lainkohdan sanamuoto saattaa jättää soveltajalle tulkinnanvaraa.
- **Opiskelijoiden matka- ja majoituskorvauksista.** Seurantaraaportti on ilmestynyt 20.12.2024 [Linkki raporttiin](#) – mitä voi tarkoittaa matka- ja majoituskorvusten määrittelyjen kannalta.

Tulossa keskusteluun

- Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestäjien järjestäjä rakenne
- Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoitus
- Nivelvaiheen ja oppivelvollisuuden hyvät käytännöt
 - Toivomme teiltä ehdotuksia työryhmän raportissa esiin nostettaviksi hyviksi käytännöiksi
 - Hyvien käytäntöjen toimitus osoitteeseen lamos.okm@gov.fi

Yhteishaku: Perusopetuksen tänä keväänä päättäneistä 96 % sai opiskelupaikan

- Yhteishaussa haki noin 62 850 perusopetuksen tänä keväänä päättänyttä, joista 60 570 sai opiskelupaikan. Heistä **24 150 (40 %) hyväksyttiin ammatilliseen koulutukseen ja 32 050 (53 %) lukiokoulutukseen.**
- Ammatilliseen koulutukseen haki ensisijaisesti 38 400 hakijaa ja hyväksyttyjä oli 32 430. Lukiokoulutukseen haki 37 200 hakijaa, joista opiskelupaikan sai 33 520.
- Ruotsinkielisiin koulutuksiin hyväksyttiin 3 980 hakijaa.
- Vaativan erityisen tuen koulutuksiin haki tänä vuonna 3 680 hakijaa. Heistä opiskelupaikan sai 2 240, joista 1 400 oli perusopetuksen päättäviä.
- **TUVA-koulutukseen oli 1 670 ensisijaista hakijaa, ja hyväksyttyjä oli yhteensä 3 300. (TUVA lv 2024/2025 n. 7500 (opv), ei opv n. 6500)**
- Kansanopistojen opistovuosilinjoille haki **1 260 hakijaa, joista 830 hyväksyttiin.**

Aloitettu koulutus		TUTKINTO 08/24 vs 05/25		JATKAA TUTKINTOKOULUTUKSESSA 08/24 VS 05/25		EI TUTKINTOA EIKÄ OVL- KOULUTUKSESSA 08/24 vs 05/25	
	n	n	%	n	%	n	%
SYKSY 2021	57 684	34572	60 %	17829	31 %	4 446	7,7 %
	57684	41571	73 %	9963	17 %	5106	9 %
AMMATILLINEN	22 521	13965	62 %	5640	25 %	2391	10,6 %
	22521	16092	72 %	3036	14 %	2781	12 %
LUKIO	31 188	20538	66 %	9822	31 %	750	2,4 %
	31188	25107	81 %	5052	16 %	882	4 %
VALMENTAVA	(3720)						
* VALMA, lisäopetus, Luva, vst	3282	68	2 %	2184	67 %	864	26,3 %
		369	11 %	1740	53 %	993	30 %
* TELMA (tavoitteena ko. koulutus)	438	1-4		21		390	89,0 %
		1-4					
PERUSOPETUS	255			162	64 %	48	18,8 %
	228	6 %	6 %	135	59 %	57	25 %

Oppivelvollisten opintoihin kiinnittyminen

- Oppivelvollisuuden aikana opiskelijat kiinnittyneet/ohjattu opintoihin. Ks. esim. Karvin [arviointi](#).
 - Vrt. 10-luokalta sijoittuneet vuosi koulutuksen jälkeen: n. neljännes mennyt töihin (dia 9).
- Kuinka moni ikäluokasta lopulta suorittaa tutkinnon (verrattuna aikaisempaan), selviää viiveellä.
- Tilastokeskus: 20-24-vuotiaista ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa oli **19 %**, miehistä **22 %** ja naisista **16 %** vuonna 2022 ([Tiedote 11.10.2023.](#))

Kiitos!